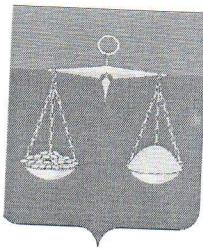

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
ВЕРХНЕКИБАКОЗИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ТЮЛЯЧИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

ул. Ленина, д. 31
село Верхние Кибя-Кози,
422083
тел.(884360) факс: 56-5-42
E-mail: VKbk.Tul@tatar.ru

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

ТЕЛӘЧЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЮГАРЫ КИБӘХУЖА АВЫЛЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

Ленин урамы, 31енчейорт,
Югары Кибәхужа авылы,
422083
тел. (884360) факс: 56-5-42
E-mail: VKbk.Tul@tatar.ru

ОКПО 94318107 ОГРН 1061675010836 ИНН/КПП 1619004443/161901001

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
№34

КАРАР
«04» октябрь 2019 ел

Теләче муниципаль районы Югары Кибәхужа авыл жирлеге
территориясендә балалар өчен спорт һәм балалар өчен уен мәйданчыкларын
урнаштыру һәм тоту Тәртибен раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми
принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы
Федераль закон нигезендә, балалар өчен спорт һәм балалар өчен уен мәйданчыкларын тиешле сыйфатта урнаштыру һәм аларны тикшереп тотуны
тәэммин итү чарапарын оештыру максатларында,

КАРАР БИРӘМ:

1. Теләче муниципаль районы Югары Кибәхужа авыл жирлегенен
территориясендә балалар өчен спорт һәм балалар өчен уен мәйданчыкларын
урнаштыру һәм карау тәртибен расларга (кушымта).
2. Элеге карап гамәлдәге законнар нигезендә үз көченә керә.
3. Элеге каарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

Югары Кибәхужа авыл жирлеге
Башкарма комитеты житәкчесе

Ф.Р. Мәхмұтов

Теләче муниципаль районы
Югры Кибәхужа авыл жирлеге
Башкарма комитеты
Карарына
Күшүмтә
04.10.2019 ел №34

Теләче муниципаль районы Югры Кибәхужа авыл жирлеге
территориясендә балалар өчен спорт һәм балалар өчен уен мәйданчыкларын
урнаштыру һәм тоту
ТӘРТИБЕ

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Әлеге Тәртип түбәндәгеләр нигезендә эшләнелде:

- «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законы;

- Россия Федерациисе Торак кодексы;
- «Балалар уен мәйданчыклары өчен жиһазларның куркынычсызлығы турында» Евразия икътисадый берлегенең техник регламенты (ТР ЕАЭС 042/2017) 2017 елның 17 маенда Евразия икътисадый комиссиясе Советы карары белән кабул ителгән N 21

«Торак фондын техник эксплуатацияләү кагыйдәләрен һәм нормаларын раслау турында» Россия Федерациясе Дәүләт комитетының 27 сентябрь 2003 ел N 170 номерлы карары;

- РДС 52169-2012 "Балалар уен мәйданчыкларын жиһазлау һәм каплау. Конструкция куркынычсызлығы һәм сынаулар ысууллары. Гомуми таләпләр";

- РДС 52168-2012 "Балалар уен мәйданчыкларын жиһазлау һәм каплау. Тауларның конструкциясе һәм сынау ысууллары иминлеге. Гомуми таләпләр";

- РДС 52167-2012 "Балалар уен мәйданчыкларын жиһазлау һәм каплау. Таганнарның конструкциясе һәм сынау ысууллары иминлеге. Гомуми таләпләр";

- РДС 52299-2013 "Балалар уен мәйданчыкларын жиһазлау һәм каплау. Атынгычлар конструкциясе һәм сынау ысууллары иминлеге. Гомуми таләпләр";

- РДС 52300-2013 "Балалар уен мәйданчыкларын жиһазлау һәм каплау. Карусельләрнең конструкциясе һәм сынау ысууллары иминлеге. Гомуми таләпләр";

- РДС 52301-2013 "Балалар өчен уен мәйданчыкларының жиһазлары һәм капламнары. Эксплуатацияләгәндә куркынычсызлык. Гомуми таләпләр";

- РДС 55677-2013 "Балалар спорт мәйданчыкларын жиһазлау. Конструкцияләр куркынычсызлыгы һәм сыйнау ысуллары. Гомуми таләпләр".

Балалар өчен спорт һәм балалар өчен уен мәйданчыклары балаларның физик әзерлеген камилләштерергә, аларга үз ихтыяжларын тормышка ашырырга, көчне, жitezлекне үстерергә ярдәм итә.

Әлеге Тәртип, муниципаль милек булып торган, балалар спорт һәм балалар уен мәйданчыкларын урнаштыру процедурасын, алардан файдалану һәм аларга техник хезмәт күрсәту қагыйдәләрен билгели һәм Теләче муниципаль районаның Югары Кибәхужа авыл жирлеге территорииясендә башкару өчен мәжбүри булып тора.

2. ТӨП ТӨШЕНЧӘЛӘР

Әлеге Тәртиптә түбәндәге төп терминнар һәм төшенчәләр кулланыла:

2.1. Балалар уен мәйданчығы - балалар ялы һәм уеннары өчен билгеләнгән махсус жиһазландырылган территория, ана балалар уен мәйданчығын жиһазлау һәм каплау, балалар уен мәйданчығын төзекләндерү өчен жиһазлар керә.

2.2. Балалар спорт мәйданчығы-балаларның аңлы хәрәкәт активлыгы барышында сәламәтлеген саклау һәм нығыту, психофизик сәләтләрен үстерү өчен махсус жиһазландырылган территория, ул балалар спорт мәйданчығын жиһазлауны һәм каплауны үз эченә ала.

2.3. Спорт жиһазы-кешеләрнең физик һәм интеллектуаль сәләтләрен чагыштыруга юнәлтелгән, билгеле бер эшчәнлек һәм әлеге эшчәнлекне әзерләү қагыйдәләре буенча оештырылган жиһаз.

2.4. Даими визуаль тикшерү-вандализм актлары, дөрес эксплуатацияләнмәгән һәм климат шартлары аркасында килеп чыккан куркыныч дефектларны ачыкларга мөмкинлек бирүче жиһазларны барлау.

2.5. Функциональ карау-эш торышын, жиһазларның тузганлыгын, ныклыгын һәм тотрыклыгын бәяләү максатларында жентекле тикшерү.

2.6. Ел саен төп карау - жиһазларның техник торышы куркынычсызлык таләпләренә туры килү-килмәүне бәяләү максатыннан, 12 айга бер тапкыр башкарыла торган тикшерү.

2.7. Консервация - консервациян майлар һәм майлагычлар кулланып, металларның әзерләү, саклау һәм күчереп йөртү чорына вакытлыча коррозиягә каршы саклануны тәэммин итә торган техник чаралар комплексы.

2.8. Эксплуатация-эшләнмәненең кулланылу циклы стадиясе, аның сыйфаты (эшкә яраклы халәте) хуплана һәм торғызыла.

3. БАЛАЛАР ӨЧЕН СПОРТ ҢӘМ БАЛАЛАР ӨЧЕН УЕН МӘЙДАНЧЫКЛАРЫН КЛАССИФИКАЦИЯЛӘУ

3.1. Балалар өчен спорт һәм балалар өчен уен мәйданчыклары республика, муниципаль бюджет яки бюджеттан тыш чараптар хисабына Югары Кибәхужа авыл жирлегенең жир кишәрлекләрендә урнаштырыла. Аларны карап тоту һәм тикшереп тору Югары Кибәхужа авыл жирлегенең муниципаль бюджеты акчалары исәбеннән башкарыла.

3.2. Муниципаль учреждение территориясендә урнашкан балалар өчен спорт һәм балалар өчен уен мәйданчыклары Теләче муниципаль районы Югары Кибәхужа авыл жирлеге башкарма комитеты карапы нигезендә бюджет акчалары исәбеннән билгеләнә. Күрсәтелгән объектлар законнарда билгеләнгән тәртиптә муниципаль учреждениегә беркетелә. Алга таба әлеге учреждениегә жир мөнәсәбәтләрен яңадан рәсмиләштерү белән Аларны карап тоту һәм хезмәт күрсәту муниципаль учреждение тарафыннан әлеге учреждение сметасында караплган акчалар хисабына гамәлгә ашырыла.

3.3. Аерым формалаштырылган гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләрендә урнашкан балалар өчен спорт һәм балалар өчен уен мәйданчыклары Теләче муниципаль районы башкарма комитеты карапы нигезендә, бюджет чараптары хисабына билгеләнә. Файдалануга тапшырылғаннан соң, мәйданчыкны алга таба хезмәт күрсәту өчен (жирле бюджет хисабына) оператив идарәгә, Теләче муниципаль районы башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән, оешмаларга бушлай файдалануга тапшыралар, гамәлдәге законнар нигезендә.

4. БАЛАЛАР ӨЧЕН СПОРТ ҢӘМ БАЛАЛАР ӨЧЕН УЕН МӘЙДАНЧЫКЛАРЫН ЖИҢАЗЛАНДЫРУГА ТАЛӘПЛӘР

4.1. Теләче муниципаль районы Югары Кибәхужа авыл жирлегендә балалар өчен уен һәм балалар өчен спорт мәйданчыкларын жиһазлау санитар-гигиена нормаларына туры килергә, баланың гомерен һәм сәламәтлеген сакларга, техник эксплуатациядә уңайлы булырга һәм эстетик яктан җәлеп итәргә тиеш. Элементларны берләштерүнең вариантын тәэммин итүче модульле жиһазларны куллану киңәш итәлә.

4.2. Балалар спорт һәм балалар уен жиһазлары конструкциясе очлы почмакларсыз булырга тиеш. Жиһазлар бала куллары белән тулысынча колачланырга тиеш. 2000 мм дан артык зурлыктагы ябык жиһазның, теләсә кайсы юнәлештә бер-берсенә бәйле булмаган жиһазларның төрле якларында кимендә ике ачык керү мөмкинлеге булырга тиеш. Керү мөмкинлеге концентрациясе аларны блоклау мөмкинлеген юкка чыгарырга һәм кирәк

вакытта өлкән балаларга бернинди өстәмә чаралардан башка (мәсәлән, әлеге жайланманың состав өлеше булмаган баскычлар) ярдәм күрсәту мөмкинлеге тәэмин итепергә тиеш. Ачык керү күләме 500 x 500 мм булырга тиеш.

4.3. Балалар спорт һәм уен мәйданчыкларында спорт һәм уен жиһазларын урнаштырганда куркынычсызлыкның минималь ераклығын сакларга кирәк.

Куркынычсызлык ераклығында мәйданчык территориясендә башка тәржиһазлар, эскәмияләр, урналар, борттагы ташлар һәм өслекнең каты тәрләрен, шулай ук ботаклар, кәүсәләр, агач тамырларын урнаштыру рөхсәт ителми.

4.4. Балалар өчен уен һәм балалар өчен спорт мәйданчыкларын проектлаганда, "Кагыйдәләр жыелмасы. Халыкның аз мобилъе тәркемнәре өчен биналар һәм корылмаларның һәркем файдалана алуын тәэмин итү максатларында." КЖ 59.13330.2012 кагыйдәләр жыелмасына мөрәжәгать итәргә кирәк.

5. БАЛАЛАР ӨЧЕН УЕН ҺӘМ БАЛАЛАР СПОРТ МӘЙДАНЧЫКЛАРЫНЫҢ ТЕХНИК ТОРЫШЫН ТИКШЕРЕП ТОРУ ҺӘМ АЛАРГА ТЕХНИК ХЕЗМӘТ КҮРСӘТҮ

5.1. Балалар өчен уен һәм балалар өчен спорт мәйданчыклары жиһазларына техник хезмәт күрсәтелергә тиеш.

5.2. Жиһазларның техник торышын тикшереп торуны үз эченә ала::
а)һәрдаим визуаль тикшерү.

Дайми визуаль карау чит предметларны һәм күренеп торган тәзексезлекләрне табарга мөмкинлек бирә, аларның барлыкка килү сәбәпләре климат шартлары, вандализм актлары, дөрес түгел эксплуатация булырга мөмкин.

Һәрдаим визуаль тикшерүләрнең ешлыгы предметларның эксплуатациясенә бәйле

Балалар уен һәм балалар спорт мәйданчыкларын вандализм актларыннан интенсив файдалануга дучар итеп торган жиһазларны көн саен тикшерергә кирәк, атап әйткәндә түбәндәгеләрен:

- мәйданчык һәм жиһазлар өслегенең чисталыгын һәм тышкы кыяфәтен тикшерергә;
  - жиһазлар өлешләреннән алып мәйданчык өслегенә кадәрге араларның үтәлешен тикшерергә;
  - чыгып торучы фундамент өлешләренең булуын тикшерергә;
  - жиһазлар элементларының дефектларын һәм тәзексезлекен тикшерергә;
- б)функциональ тикшерү.

Функциональ карауның максатлары: жиһазларның ныктылығын һәм тотрыктылығын тикшерү, искергән элементларны ачыклау. Жиһазларның яшерен һәм авыр үтеп көрө алыштырылған элементларына аерым иғтибар берелергә тиеш.

Тикшерү 1-3 айга бер тапкыр үткәрелергә тиеш. Әмма житештерүче инструкция белән каралғаннан да ким санда түгел;

в) ел саен төп карап чыгу

Ел саен төп карап чыгу, балалар өчен уен һәм балалар спорт мәйданчыклары жиһазларның фундаментларының һәм башка элементларының нормаль эксплуатациян торышын раслау максатыннан, елга бер тапкыр үткәрелә.

Нормаль эксплуатациян торышка һава шартлары, агач чөрү яки металл коррозиясе, шулай ук конструкцияне үзгәрту яки детальләрне алыштыру белән бәйле ремонт үткәрү йогынты ясарга мөмкин. Элеге тикшерү вакытында жиһазларның яшерен һәм авыр үтемле элементларына аерым иғтибар берелергә тиеш.

5.3. Төрле төр эшләрне башкаруның ешлығын, тулылығын һәм дөреслеген тикшереп тору максатларында тикшерү графиклары эшләнергә тиеш (1 нче күшүмтә).

График төзегәндә житештерүченең инструкциясе, климат шартлары һәм куллануның интенсивлығы исәпкә алына.

Графикта балалар уен һәм балалар спорт корылмалары һәм аның тикшерелергә тиешле элементлары күчерелергә тиеш.

Функциональ һәм еллык төп карау нәтижәләре буенча акт төзелә (2 нче күшүмтә)

5.4. Техник хезмәт күрсәтү.

Бәхетсезлек очраклары санын кыскарту өчен, мәйданчык урнашкан оешма эксплуатацияләүнен конкрет шартларын һәм әзерләүченең техник хезмәт күрсәтү планын инструкциясен исәпкә алыш төзергә, шулай ук аның үтәлешен тәэммин итәргә тиеш. Техник хезмәт күрсәтү планында дефектлар һәм заарланаудар булган жиһазларның детальләр һәм жыю берәмлекләре исемлеге булырга тиеш..

Куркынычсызлыкның тиешле дәрәжәсен тәэммин итү һәм жиһазларга техник хезмәт күрсәтү максатыннан, балалар уен һәм балалар спорт мәйданчыкларының басым ясый торган катламнарын тикшерү түбәндәгеләрне үз эченә алыша тиеш:

- ныгыту төеннәрен тикшерү һәм аларның тарттыру;
- жиһазларның төсен яңарту;
- ирекле кинлекләрне профилактик тикшерү;

- г) подшипникларны майлау;
- д) корылмаларга, сибелүче материалларның басым дәрәжәсен күрсәткөн, маркировкалар төшерергө;
- е) жиһазларның һәм өслекләрнең чисталыгын тәэмин итү (ватылган пыяла, ватыкларны һәм пычратучы предметларны алып ташлау);
- ж) сибелүче материаллардан, басымга каршы торырлык катламнар ясау, аларның дәрәжәсен корректировкалау.

6. БАЛАЛАР ӨЧЕН ҮЕН ҺӘМ БАЛАЛАР ӨЧЕН СПОРТ МӘЙДАНЧЫКЛАРЫН ЭКСПЛУАТАЦИЯЛӘУ

6.1. Куркынчсызлык чарапарын билгеләү.

Жиһазларны эксплуатацияләүче оешма периодик рәвештә, 12 айга, кимендә, бер тапкыр, куркынчсызлыкны тәэмин итү чарапарының нәтижәлелеген тәҗрибә нигезендә, яисә эксплуатацияләү шартлары үзгәргәндә, (әгәр кирәк булса) куркынчсызлыкны тәэмин итү чарапары комплексина үзгәрешләр кертергә тиеш.

6.2. Документация.

Барлық эксплуатация документлары, шул исәптән мәйданчык паспорты, тикшерү һәм тикшерү акты, мәйданчыкларны карау графигы дайми рәвештә оешмада саклана, аның карамагында балалар уен һәм балалар спорт мәйданчыклары тора.

Жиһазларны карау, хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау вакытында персоналның документациягә дайми керүе тәэмин ителергә тиеш.

6.3. Куркынчсызлыкны мәгълүмати тәэмин итү.

Балалар өчен уен һәм балалар спорт мәйданчыкларында куркынчсызлыкны тәэмин итү өчен мәгълүмати табличкалар яки такталар урнаштырыла, алар үз эченә алган:

- жиһазлардан файдаланганда кагыйдәләр һәм яшь таләпләре;
- коткару, ашыгыч ярдәм хезмәтенен телефон номерлары;
- жиһазларны эксплуатацияләүче оешма телефон номеры, җайланмалар ватылуы турында хәбәр итү өчен.

Керү, чыгу, эвакуация юллары, коткару, ашыгыч ярдәм хезмәткәрләре, жиһазлардан файдаланучы оешмалар өчен билгеләнгән юллар һәрвакыт ачык һәм каршылыклардан азат булырга тиеш.

6.4. Эксплуатация.

Килеп туган барлық төзексезлекләр кичекмәстән бетерелергә тиеш.

Әгәр дә бу мөмкин булмаса, жиһазларны эксплуатацияләүне туктатырга һәм кулланучылар өчен аңа керү мөмкинлеген ябарга кирәк.

6.5. Ремонт эшләре.

Ремонт эшләре төзексезлекләрне бетеру һәм жиһазларның тиешле дәрәҗәдә куркынычсызлыгын торғызу, балалар уен һәм балалар спорт мәйданчыкларының басым ясый торган катламнарын торғызу максатларында башкарыла.

Бу эшләр түбәндәгеләрне үз эченә алырга мөмкин:

- а) беркетмә детальләрен алмаштыру;
- б) эретеп ябыштыру һәм кисү;
- в) жиһазлар өлешләрен алмаштыру;
- г) жайланманың структур элементларын алмаштыру;
- д) басымны йота торган өслекләрне алыштыру.

6.6. Санитар әчтәлек.

Жиһазлар кулланучы оешма көн саен мәйданчык территориясенең тиешле санитар халәтен сакларга тиеш.

7. БАЛАЛАР ӨЧЕН УЕН һӘМ БАЛАЛАР СПОРТ МӘЙДАНЧЫКЛАРЫН ДЕМОНТАЖЛАУ

7.1. Аерым формалашкан жир кишәрлегендә урнашкан, муниципаль милек булып торган, балалар өчен уен һәм балалар өчен спорт мәйданчыкларын демонтажлау:

7.1.1. Аерым төзелгән жир кишәрлегендә урнашкан балалар уен һәм балалар спорт мәйданчыкларын сүтү турындагы карап Югары Кибәхужа авыл жирлеге башкарма комитеты, Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты һәм балалар уен һәм балалар спорт мәйданчыклары алып барган оешма вәкилләреннән торган комиссия тарафыннан кабул ителә, әлеге оешманың акт төзеп Югары Кибәхужа авыл жирлегенең башкарма комитетына мөрәжәгать итеу нигезендә. (Н 3кушымта)

7.1.2. Балалар уен һәм балалар спорт мәйданчыклары жиһазларын демонтажлау балалар өчен уен һәм балалар өчен спорт мәйданчыкларын булдырган оешма хисабына башкарыла.

7.2. Муниципаль учреждение территориясендә урнашкан, муниципаль милек булып торган, балалар уен һәм балалар спорт мәйданчыкларын демонтажлау:

7.3.1. Муниципаль учреждение территориясендә урнашкан балалар уен һәм балалар спорт мәйданчыкларын сүтү турындагы карап Югары Кибәхужа авыл жирлеге башкарма комитеты, Теләче муниципаль районы Башкарма комитеты вәкилләре кергән комиссия тарафыннан, тикшерү нигезендә, акт төзеп кабул ителә (3 нче күшымта).

7.3.2. Балалар уен һәм балалар спорт мәйданчыкларының жиһазларын демонтажлау, мәйданчыклар урнашкан территория өчен жаваплы учреждение чаралары хисабына гамәлгә ашырыла.

N 1.Күшымта

Теләче муниципаль районы
Югарты Кибәхүжә авыл жирлеге
территориясендә балалар спорт
hәм балалар уен мәйданчыкларын
урнаштыру hәм тоту Тәртибенә

Тикшерүләр үткәрү графигы

Тикшерүн ең тәртип номеры	Тикше рү өчен жавапл ы зат	Балалар өчен уен (балалар спорт) жиһазларын ың исеме	Тикше рү көне	Тикшер Ү нәтижә се	Кабул ителгә н чарал ар	Жавапл ы затның имzasы
1						
2						
3						
4						

N 2. Күшымта

Теләче муниципаль районы Югары
Кибәхүжә авыл жирлеге
территориясендә балалар спорт һәм
балалар уен мәйданчыкларын
урнаштыру һәм тоту Тәртибенә

АКТ

балалар уен (балалар спорт) мәйданчыгы жиһазларын карау буенча

Урнаштыру адресы:

Мәйдан өслегенең характеристикасы:

N	Жиһазның исеме	Тикшерү нәтижәсе	Табылган дефект	Кабул ителгән чараптар	Искәрмә

Балалар уен (балалар спорт) жиһазларының эшкә яраклылыгын карау һәм тикшерү аның комплектлылыгының житештерүченен эксплуатация документларына туры килүен һәм куркынычсыз эксплуатацияләү мөмкинлеген раслый.

Жаваплы башкаручы

(вазыйфа) (имза) (Ф.И.О.)

МП

N 2. Күшымта

Теләче муниципаль районы Югара
Кибәхужа авыл жирлеге
территориясендә балалар спорт һәм
балалар уен мәйданчыкларын
урнаштыру һәм тоту Тәртибенә

АКТ

балалар өчен уен (балалар өчен спорт) мәйданчыклары элементларының
торышын тикшерү буенча

Түбәндәгеләрдән торган комиссия
тарафыннан _____ :

балалар өчен уен, (балалар өчен спорт) мәйданчыклары элементларының
торышын тикшерү үткәрелде, әлеге мәйданчыклар

урнашкан.

Тикшерү барышында түбәндәгеләр ачыкланды:

Балалар өчен уен (балалар өчен спорт) мәйданчығы элементлары, шул исәптән:

, әлеге элементлар эксплуатацион торышта.

Балалар өчен уен (балалар өчен спорт) мәйданчығының яна элементларын алга таба эксплуатацияләү/урнаштыру максатка ярашлы/максатка ярашлы түгел(кирәклесен ассызыкларга)

Балалар уен (балалар спорт) мәйданчығының элементларын алга таба эксплуатацияләү/урнаштыру/демонтажлау турында Карап кабул ителде (кирәклесен ассызыкларга)

Акт 2 нөхсәдә тәзелде.

Күшымта: фотоматериаллар ____ нче битләрдә бирелгән.